

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ
Τρισέλιδες Εργασίες
20^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού

DANCE SCIENCES
Short Papers
20th International Congress of Physical Education & Sport

Υπεύθυνη Επιστημονικών Εργασιών - Επιμέλεια Ύλης:

Τσίτσκαρη Ε.

Content Administration – Manuscripts:

E. Tsitskari

Υπεύθυνος Ανάρτησης Εργασιών & Διαχείρισης του Ιστοχώρου

Βερναδάκης Ν.

Webmaster:

N. Vernadakis

Επιστημονική Επιτροπή/Scientific Committee:

Αλμπανίδης Ε./E. Almpanidis

Γαργαλιάνος Δ./D. Gargalianos

Γιοφτσίδου Α./A. Gioftsidou

Γουλιμάρης Δ./D. Goulimaris

Γούργουλης Β./V. Gourgoulis

Δέρρη Β./V. Derri

Ζέτου Ε./E. Zetou

Καμπάς Α./A. Kampas

Κούλη Ο./O. Kouli

Κουρτέσης Θ./T. Kourtessis

Λαπαρίδης Κ./K. Laparidis

Μαχαϊρίδου Μ./M. Mahairidou

Μαυρίδης Γ./G. Mavridis

Μιχαλοπούλου Μ./M. Michalopoulou

Μπεμπέτσος Ε./E. Bebetsos

Μπενέκα Α./A. Mpeneka

Παπαδημητρίου Κ./K. Papadimitriou

Σμήλιος Η./I. Smilios

Τριγώνης Ι./I. Trigonis

Τουμπέκης Α/Α. Toumpekis

Τσίτσκαρη Ε./E. Tsitskari

Φατούρος Ι./I. Fatouros

Χατζηνικολάου Θ./Th. Chatzinikolaou

Χριστοφορίδης Χ./Ch. Christoforidis

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

DANCE SCIENCES

1.

Ζαχαριάδου Ζ., Δούκα Σ., Αλεξανδρής Κ.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ

Z. Zachariadou, S. Douka, K. Alexandris

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED QUALITY OF LIFE AND INVOLVEMENT LEVELS IN GREEK TRADITIONAL RECREATIONAL DANCING

2.

Μπουλάμαντη Σ., Τυροβολά Β., Κουτσούμπα Μ.

ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ. ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ «ΜΟΣΤΡΑΣ» ΣΤΑ ΘΥΜΙΑΝΑ ΧΙΟΥ

S. Boulamanti, V. Tyronola, M. Koutsouba

CUSTOMARY PRACTICES, COLLECTIVE MEMORY AND CULTURAL IDENTITY. THE CUSTOM OF "MOSTRA" IN THYMIANA OF CHIOS

3.

Τσιρεμέ Ν., Καλύβας Β., Παναγοπούλου Β., Σερμπέζης Β., Παπαϊωάννου Α., Αγγελούσης Ν.

ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ & ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΡΤΕΛΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

N. Tsireme, V. Kalivas, V. Panagopoulou, V. Serbezis, A. Papaioannou, N. Aggeloussis

VALIDITY & RELIABILITY OF THE DANCE PERFORMANCE EVALUATION PERSONAL CARD

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ

Ζαχαριάδου Ζ., Δούκα Σ., Αλεξανδρής Κ.

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Νέες Εγκαταστάσεις
Θέρμης, 57001 Θεσσαλονίκη

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής και στον βαθμό ανάμειξης σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών. Η αντιλαμβανόμενη γενική υγεία, ενέργεια και συναισθηματική κατάσταση χρησιμοποιήθηκαν ως δείκτες της ποιότητας ζωής (Ware, Gandek & IQOLA Project Group, 1994), ενώ οι διαστάσεις της έλξης, κεντρικότητας και αυτό-έκφρασης χρησιμοποιήθηκαν για την μέτρηση της ανάμειξης στα προγράμματα παραδοσιακών χωρών (Kyle et al., 2003). Διακόσιοι τρεις χορευτές αναψυχής συμμετείχαν στην έρευνα. Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν από χορευτικούς συλλόγους στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Η ανάλυση συστοιχιών (cluster analysis) για την ταξινόμηση των χορευτών σε άτομα με υψηλή και χαμηλή ανάμειξη επιβεβαίωσε την ύπαρξη δύο ομάδων (υψηλή ανάμειξη N=126 και χαμηλή ανάμειξη N=77), οι οποίες είχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλες τις διαστάσεις της ανάμειξης. Οι δύο αυτές ομάδες παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αντίληψη της γενικής υγείας, με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερα ποσοστά στις κατηγορίες Άριστη (23% έναντι 17%) και Πολύ Καλή (57% έναντι 35%). Επίσης η ομάδα της υψηλής ανάμειξης είχε υψηλότερους μέσους όρους στις ερωτήσεις που σχετιζόταν με την Ενέργεια και Συναισθηματική Κατάσταση. Τέλος οριακά στατιστική σημαντική διαφορά βρέθηκε στην κοινωνική διάσταση της ποιότητας ζωής με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερο μέσο όρο από ότι η ομάδα της χαμηλής ανάμειξης. Οι θεωρητικές και πρακτικές εφαρμογές των αποτελεσμάτων αυτών θα συζητηθούν.

Λέξεις κλειδιά: Αντιλαμβανόμενη Ποιότητα Ζωής, Ανάμειξη, Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί

Ζαχαριάδου Ζωή

Διεύθυνση: Ίμβρου 29, Ν. Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης, Τ.Κ. 57004

Τηλ.: 6947616561

e-mail: zoizach@phed.auth.gr

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED QUALITY OF LIFE AND INVOLVEMENT LEVELS IN GREEK TRADITIONAL RECREATIONAL DANCING

Z. Zachariadou, S. Douka, K. Alexandris

Aristotle University of Thessaloniki, Department of Physical Education and Sport Science, 57001, Thessalonica

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between perceived quality of life and in the involvement levels in Greek traditional recreational dancing. The perceived general health, energy and emotional state were used as indicators of quality of life (Ware, Gandek & IQOLA Project Group, 1994), while the dimensions of attraction, centrality and self-expression used for the measurement of involvement in Greek traditional recreational dancing (Kyle et al., 2003). Two hundred and three dancers participated in the research. The data were assembled by dancing associations in the region of Thessalonica. The cluster analysis for the classification of the dancers in individuals with high and low involvement confirmed the existence of two groups (high involvement N=126 and low

* Η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση του τρισελπίδιου άρθρου πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The submission, review and acceptance of the short paper is certified through this electronic file.

involvement N=77), which were statistically significant differences in all dimensions of involvement. Both groups showed statistically significant differences in the perception of general health, with the group of high involvement have higher percentages in Excellent (23% versus 17%) and Very Good (57% vs. 35%). Also the group of high involvement had higher means on questions related to energy and emotional state. Finally marginally statistically significant difference was found in the social dimension of quality of life with the group of high involvement have a higher mean than the group of low involvement. The theoretical and practical applications of these results will be discussed.

Key words: Perceived Quality of Life, Involvement, Greek Traditional Dances

Zoe Zachariadou

Address: Imvrou 29, N. Michaniona, Thessalonica, 57004

Telephone number: 0030 6947616561

e-mail: zoizach@phed.auth.gr

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ.

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια σημειώνεται αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη μελέτη της «ποιότητας ζωής», μιας έννοιας με ευρύ περιεχόμενο (Fallowfield, 2009), που αφορά στην έκταση της κάλυψης των συνολικών αναγκών ενός πληθυσμού ή ενός ατόμου και σχετίζεται με το βαθμό ικανοποίησης των αναγκών αναφορικά με τους σωματικούς, ψυχολογικούς, κοινωνικούς, υλικούς και διαρθρωτικούς τομείς της ζωής (Hornquist, 1982). Οι πλέον σημαντικές διαστάσεις που εμπεριέχονται στην έννοια «ποιότητα ζωής» και αναφέρονται στη σχετική βιβλιογραφία φαίνεται να είναι η σωματική ευεξία, οι κοινωνικές σχέσεις, η προσωπική εξέλιξη, η δημιουργικότητα, οι οικονομικές συνθήκες και η ασφάλεια.

Ο παραδοσιακός χορός ως δραστηριότητα αναψυχής συμβάλλει στη διασκέδαση και ψυχαγωγία των συμμετεχόντων, τους δίνει τη δυνατότητα να καλύψουν τον ελεύθερο χρόνο τους, να εκφράσουν συναισθήματα, να αναπτύξουν κοινωνικές συναναστροφές (Γουλιμάρης, Φιλίππου, Κώτης & Γεντή, 2008), βοηθά στη μείωση του άγχους, ενισχύει την αυτογνωσία, την αυτό-εκτίμηση, την ευεξία και την ψυχική διάθεση και χρησιμοποιείται ως μέσο άσκησης για τη βελτίωση ή/ και τη διατήρηση της φυσικής κατάστασης και της υγείας (Δούλιας, Κοσμίδου, Παυλογιάννης & Πατσιαούρας, 2005), χωρίς να απαιτούνται από τους συμμετέχοντες ιδιαίτερα υψηλές φυσικές δυνατότητες με αποτέλεσμα να ενισχύεται το αίσθημα της ικανότητας και της επίτευξης και να ενθαρρύνεται κατ' επέκταση η συμμετοχή στο συγκεκριμένο είδος δραστηριότητας (Βουτσινά & Τζαβίδης, 2008).

Η ανάμειξη στην αναψυχή ως έννοια αποτελείται από τρεις διαστάσεις: την έλξη, την κεντρικότητα και την αυτό-έκφραση. Η έλξη αναφέρεται στο βαθμό σημαντικότητας της δραστηριότητας για το άτομο και της ευχαρίστησης που αντλεί το άτομο από τη συμμετοχή του σε αυτή. Η κεντρικότητα αναφέρεται στη σημασία που έχει η δραστηριότητα αναψυχής στον τρόπο ζωής του ατόμου. Η αυτό-έκφραση, τέλος, δηλώνει τη δυνατότητα επιβεβαίωσης του ατόμου μέσα από τη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής, όπως και η αντίληψη που επιθυμεί να έχουν οι άλλοι για αυτόν με τη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα (Θεοδωράκης, Πανοπούλου & Βλαχόπουλος, 2007; Θεοδωράκης, Αλεξανδρής, Πανοπούλου & Βλαχόπουλος, 2008; Νάσσης & Θεοδωράκης, 2008; Τζιούμα, Κουθούρης & Αλεξανδρής, 2007).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής και στο βαθμό ανάμειξης σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Στην έρευνα συμμετείχαν 203 ενήλικες (40 άνδρες και 163 γυναίκες), από 18 έως 69 ετών, που διδάσκονται ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς σε πολιτιστικούς συλλόγους, σχολές χορού, δημοτικές επιχειρήσεις πολιτισμού και Κ.Α.Π.Η. του νομού Θεσσαλονίκης.

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Για την αξιολόγηση της ανάμειξης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Kyle, Graefe, Manning και Bacon (2004) ενώ για την αξιολόγηση της ποιότητας ζωής χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Ware, Gandek και IQOLA Project Group (1994), προσαρμοσμένα στη δραστηριότητα των ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Διαδικασία Συλλογής των Δεδομένων

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν και συμπληρώθηκαν στους χώρους των φορέων που πραγματοποιούνται τα προγράμματα παραδοσιακών χορών, πριν ή μετά το μάθημα. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια αφού πρώτα ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας και τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν ανώνυμη και εθελοντική.

Στατιστική ανάλυση

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την χρήση του Στατιστικού προγράμματος SPSS 13.0 for Windows. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε ανάλυση συστοιχιών (cluster analysis) για την ταξινόμηση των χορευτών σε ομάδες υψηλής και χαμηλής ανάμειξης, πίνακες συνάφειας (cross tabs) για την αντιλαμβανόμενη γενική υγεία και t-test για να διαπιστωθεί η ύπαρξη διαφορών ανάμεσα στις δυο ομάδες ανάμειξης, όσον αφορά τις υπό εξέταση διαστάσεις (ενέργεια, συναισθηματική κατάσταση, κοινωνικές δραστηριότητες) της αντιλαμβανόμενης ποιότητας ζωής.

Αποτελέσματα

Η ανάλυση συστοιχιών (cluster analysis) για την ταξινόμηση των χορευτών σε άτομα με υψηλή και χαμηλή ανάμειξη επιβεβαίωσε την ύπαρξη δύο ομάδων (υψηλή ανάμειξη N=126 και χαμηλή ανάμειξη N=77), οι οποίες είχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλες τις διαστάσεις (έλξη, κεντρικότητα και αυτό-έκφραση) της ανάμειξης ($p < .001$), με αυξημένες τιμές της ομάδας υψηλής ανάμειξης. Οι δύο αυτές ομάδες παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αντίληψη της γενικής υγείας ($\chi^2 = 18.7$, $p < .001$), με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερα ποσοστά στις κατηγορίες Άριστη (23% έναντι 17%) και Πολύ Καλή (57% έναντι 35%) και την ομάδα χαμηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία Μέτρια –Κακή (48% έναντι 20%). Επίσης η ομάδα της υψηλής ανάμειξης είχε υψηλότερους μέσους όρους στις ερωτήσεις που σχετιζόταν με την Ενέργεια ($t = 2.8$, $p < .005$) και Συναισθηματική Κατάσταση ($t = 2.7$, $p < .001$). Τέλος οριακά στατιστική σημαντική διαφορά ($t = 1.9$, $p < .05$) βρέθηκε στην κοινωνική διάσταση της ποιότητας ζωής με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερο μέσο όρο από ότι η ομάδα της χαμηλής ανάμειξης.

Συζήτηση – συμπεράσματα

Η θετική συμβολή της σωματικής άσκησης στην ποιότητα ζωής είναι καλά τεκμηριωμένη. Οι ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί συνεισφέρουν σημαντικά στη διατήρηση και τη μετάδοση της ελληνικής παράδοσης στις επόμενες γενιές, αποτελούν μορφή τέχνης και συλλογικής κι ατομικής έκφρασης συναισθημάτων, διασκέδαση και πηγή λαϊκού πολιτισμού αλλά και μια μορφή ήπιας άσκησης κατάλληλη για όλες τις ηλικίες, η οποία συμβάλλει στη διατήρηση ή και βελτίωση της υγείας, και κατ' επέκταση στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου. Όλα τα παραπάνω αιτιολογούν γιατί ο παραδοσιακός χορός είναι μια από τις δημοφιλέστερες δραστηριότητες αναψυχής στην Ελλάδα.

Όσο μεγαλύτερη είναι η ενασχόληση με αυτόν τόσο περισσότερο βελτιώνεται η αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής, όσον αφορά τις διαστάσεις γενική υγεία, ενέργεια και συναισθηματική κατάσταση, ενώ αυξάνονται και οι

κοινωνικές δραστηριότητες των συμμετεχόντων, γι' αυτό και προτείνεται η υλοποίηση περισσότερων προγραμμάτων παραδοσιακών χορών για ενήλικες, τόσο σε δημοτικούς όσο και σε πολιτιστικούς φορείς.

Βιβλιογραφία

- ΒΟΥΤΣΙΝΑ Μ. & ΤΖΑΒΙΔΑΣ Κ. (2008). Η επίδραση των ελληνικών παραδοσιακών χορών στην εσωτερική παρακίνηση αλλοεθνών φοιτητών. *Πρακτικά 16^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Κομοτηνή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, 3-9.
- ΓΟΥΛΙΜΑΡΗΣ Δ., ΦΙΛΙΠΠΟΥ Φ., ΚΩΤΗΣ Ι. & ΓΕΝΤΗ Μ. (2008). Οι Ανασταλτικοί Παράγοντες Συμμετοχής στους Ελληνικούς Παραδοσιακούς Χορούς. *Επιστήμη του Χορού*, (2):16-30.
- ΔΟΥΛΙΑΣ Ε., ΚΟΣΜΙΔΟΥ Ε., ΠΑΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ Ο. & ΠΑΤΣΙΑΟΥΡΑΣ Α. (2005). Διερεύνηση των Κινήτρων Συμμετοχής Εφήβων σε Ομάδες Παραδοσιακών Χορών. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 3(2): 107-112.
- ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ Γ. (2010). *Άσκηση, Ψυχική Υγεία και Ποιότητα Ζωής*. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη.
- ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ Ν., ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ. & ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ Σ. (2007). Παραγοντική Δομή και Εγκυρότητα Πρόβλεψης της Κλίμακας Ανάμιξης στην Αναψυχή. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 5(3): 405-413.
- ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ Ν., ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ Κ., ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ. & ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ Σ. (2008). Παράγοντες που Επηρεάζουν Ανασταλτικά την Ανάμιξη σε Δραστηριότητες Παραδοσιακού Χορού. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6(2): 212-221.
- ΝΑΣΣΗΣ Π. & ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ Ν. (2008). Ο Ρόλος της Ανάμιξης στη Συμπεριφορά των Φιλάθλων στον Επαγγελματικό Αθλητισμό. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6(3): 319-328.
- ΤΖΙΟΥΜΑ Ο., ΚΟΥΘΟΥΡΗΣ Χ. & ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ Κ. (2007). Συσχέτιση παραγόντων «εμπλοκής» σε προγράμματα κολύμβησης αναψυχής και συχνότητας συμμετοχής. *8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Αθλητισμού*. Αθήνα: 14-16 Δεκεμβρίου, 72-75.
- FALLOWFIELD L. (2009). What is quality of life? Available: www.whatisseries.co.uk
- HORNQUIST J. O. (1982). The concept of quality of life. *Scand J Soc Med*, (10): 57-64.
- KYLE G., GRAEFE A., MANNING R., & BACON J. (2004). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36 (2): 209-231.
- WARE J. E., GANDEK B. & THE IQOLA PROJECT GROUP. (1994). The SF-36® Health Survey: development and use in mental health research and the IQOLA Project. *International Journal of Mental Health*, 23(2): 49-73.

ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ. ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ «ΜΟΣΤΡΑΣ» ΣΤΑ ΘΥΜΙΑΝΑ ΧΙΟΥ

Μπουλάμαντη Σ., Τυροβολά Β., Κουτσούμπα Μ.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Περίληψη

Η «Μόστρα» είναι χιώτικο ανδρικό χορευτικό δρώμενο που τελείται κάθε χρόνο την Τυρινή Κυριακή της Αποκριάς και σχετίζεται με την αναπαράσταση της μάχης των κατοίκων των Θυμιανών με τους πειρατές. Σύμφωνα με τις προφορικές μαρτυρίες, οι Θυμιανούσοι, μπροστά στον κίνδυνο της εξωτερικής απειλής, την Τυρινή Κυριακή της Αποκριάς, ενώθηκαν και, έχοντας ως όπλα οτιδήποτε βρήκαν μπροστά τους, τους αντέκρουσαν με επιτυχία. Επευφημώντας την επιτυχία τους, συγκέντρωσαν τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν στη μάχη, και αφού τα εναπόθεσαν σε συγκεκριμένο μέρος, χόρεψαν γύρω από αυτά τον «επινίκειο» Δετό χορό. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας, ως πηγή επικοινωνίας των Θυμιανουσών και ως μέσο έκφρασης της ιστορικής και συλλογικής μνήμης. Οι πληροφορητές είναι γηγενείς κάτοικοι των Θυμιανών, ηλικίας 20 έως 87 ετών. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την εθνογραφική μέθοδο και προέρχεται από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Η καταγραφή των χορών του εθίμου γίνεται με το σύστημα σημειογραφίας Laban. Για την ανάλυση της χορευτικής δομής και μορφής χρησιμοποιείται η δομική-μορφολογική και τυπολογική μέθοδος. Για την ερμηνεία των δεδομένων χρησιμοποιείται η θεωρία της κοινωνικής και πολιτισμικής κατασκευής της ταυτότητας με επικέντρωση στην ιστορική και συλλογική μνήμη, ως θεσμοποιημένης μορφής πολιτισμού και διατήρησης της τοπικής ταυτότητας. Από την επεξεργασία των δεδομένων διαπιστώνεται ότι η τέλεση του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας αναδεικνύει δύο σημαντικά γεγονότα: α) την προσπάθεια διατήρησης στη μνήμη των κατοίκων της κοινότητας του συγκεκριμένου συμβάντος και β) τη διαδικασία καθιέρωσης και διάδοσης νέων εθιμικών πρακτικών που ακολουθούν τον ορθόδοξο δρόμο της προφορικής παράδοσης στο πλαίσιο συγκεκριμένων εκδηλώσεων της κοινωνικής ζωής. Συμπερασματικά, το χορευτικό δρώμενο της Μόστρας καθώς και οι πρακτικές που το συνοδεύουν εμφανίζονται ως βιωμένες εμπειρίες που λειτουργούν ως "κληρονομημένα" χαρακτηριστικά της "εντόπιας κατάστασης", εφόσον δια μέσου του προφορικού υλικού που υπόκειται σε απομνημόνευση και επανάληψη, οι σημαίνουσες συλλογικές εμπειρίες αναπαρίστανται, αναβιώνονται και διευρύνονται.

Λέξεις-κλειδιά: έθιμο της «Μόστρας», κονστρουκτιβισμός, ιστορική και συλλογική μνήμη.

Μπουλάμαντη Στεφανία

E-mail: blmd07@gmail.com, blmd07@phed.uoa.gr

CUSTOMARY PRACTICES, COLLECTIVE MEMORY AND CULTURAL IDENTITY. THE CUSTOM OF "MOSTRA" IN THYMIANA OF CHIOS

S. Boulamanti, V. Tyrovola, M. Koutsouba

National and Kapodestrian University of Athens, Department of Physical Education and Sport Science, Athens

Abstract

"Mostra" is a male dance performance which is carried out in Chios, and takes place every year, on Sunday of Lent, and is associated with the representation of the battle between the inhabitants of the village of Thymiana and the pirates. According to oral testimonies, during the period of Carnival, the villagers realizing the risk of external threats

they got together and, having anything possible as weapons faced the pirates successfully. After the victorious battle, they started celebrating their success and gathering the weapons they have been using in battle, they deposited them on a place and they danced around them the "victorious" Deto dance. The purpose of this paper is to highlight the dancing performance of Mostra, as a source of communication in the village of Thymiana and as a mean of expression of collective and historical memory. The informations are deriving from indigenous inhabitants of Thimiana, aged 20 to 87 years. Data collection was carried out with the ethnographic method and they are deriving from primary and secondary sources. The recording of the custom of dancing is done with the Laban notation system. The structural-morphological and typological method is used in order to analyze the structure and form of dance. For the interpretation of the data, it has been used the theory of social and cultural construction of identity by focusing on the historical and collective memory as a form of institutionalized culture and preservation of local identity. The analysis of data shows that the performance of the dance scene in Mostra highlights two important facts: a) the attempt to preserve the memory of residents of this community event and b) the procedure for introducing and disseminating new customary practices through the orthodox way of oral tradition in the specific events of social life. In conclusion, the Mostra's dancing performance and also the practices that appear to accompany it, seemed to be the viable experiences that served as "legacy" characteristics of the "local situation", since the influential collective experience are represented, revived and expanded through the spoken material which is subjected to memorization and repetition.

Key words: costume of Mostra, constructivism, historical and collective memory

Boulamanti Stephania

Email: blmd07@gmail.com, blmd07@phed.uoa.gr

ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ. ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ «ΜΟΣΤΡΑΣ» ΣΤΑ ΘΥΜΙΑΝΑ ΧΙΟΥ

Εισαγωγή

Όπως υποστηρίζει ο Halbwachs (1950), οι κοινωνικές ομάδες συνθέτουν τις δικές τους εικόνες για τον κόσμο τους, οι οποίες αποτελούν συνισταμένη των παρελθοντικών διεργασιών και καθιερώνονται μέσα από την προφορική διαδικασία. Συνεπώς, είναι κοινός τόπος ότι οι μνήμες οι οποίες συγκροτούν την ταυτότητα μιας κοινωνικής ομάδας, δεν είναι ατομικές αλλά «κληρονομημένες» από τις οικογένειες και την πολιτισμική παράδοση του τόπου. Γίνεται λοιπόν προφανές, ότι η μνήμη αποτελεί μηχανισμό απόδοσης των νοημάτων αλλά και κατασκευής των κοινωνικών ταυτοτήτων κι ότι μολονότι η ταυτότητα μεταπλάθεται συνεχώς μέσα στο χρόνο (ιστορία) και στο χώρο (κοινωνικές και πολιτισμικές διαδικασίες), έχει ως βάση της τη συλλογική και κοινωνική μνήμη (Γκέφου-Μαδιανού, 1999; Κουτσούμπα, 2002; Παπαταξιάρχη 1998; Παπαταξιάρχης & Παραδέλλης, 2006). Τα ταυτοτικά χαρακτηριστικά όμως της κάθε κοινωνίας, δεν μεταφέρονται παθητικά αλλά αναδιοργανώνονται με βάση της απαιτήσεις του παρόντος. Επιπλέον, σύμφωνα με την Κυριακίδου-Νέστορος (1987:8), «...η αφήγηση της προφορικής ιστορίας μας επιτρέπει να διακρίνουμε τη λειτουργία, μέσα στη συλλογική μνήμη ορισμένων στοιχείων του παρελθόντος που παίζουν κρίσιμο ρόλο στο εκάστοτε παρόν...».

Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας, ως πηγή επικοινωνίας των Θυμιανουσών και ως μέσο έκφρασης της ιστορικής και συλλογικής μνήμης. Η σημαντικότητα της εργασίας έγκειται στο γεγονός ότι διαπραγματεύεται τον τρόπο με τον οποίο η συλλογική μνήμη των κατοίκων του χωριού Θυμιανά, στην Χίο, ύστερα από ένα εμπόλεμο περιστατικό, οδήγησε στην κατασκευή ενός «νέου» παρελθόντος, που σταδιακά επικράτησε ως κομμάτι της παράδοσής τους, εντάσσοντας ασυναίσθητα και ένα παλαιότερο πολιτισμικό τους χαρακτηριστικό. Δηλαδή, παρουσιάζεται η αναπαράσταση της βιωμένης κοινωνικής μνήμης διαπλεγμένη με

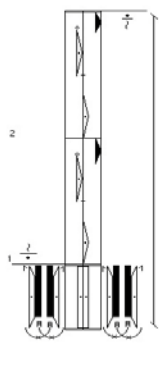
* Η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση του τρισέλιδου άρθρου πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The submission, review and acceptance of the short paper is certified through this electronic file.

αυτήν της ιστορικής μέσα από την πρακτική, την τέλεση δηλαδή του ιδιόμορφου, ανδρικού, «επινίκιου» Δετού χορού. Συνεπώς, επιδιώκεται η ανάδειξη της επιτέλεσης-παρουσίασης του παρελθόντος στο παρόν μέσω της πρακτικής της αναπαράστασης του εθίμου της «Μόστρας», ως μέσου προβολής της συλλογικής μνήμης και ως συγκρότηση της σημερινής κοινωνικο-πολιτισμικής ταυτότητας των Θυμιανουσών.

Μεθοδολογία

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την εθνογραφική μέθοδο (Buckland, 1999; Γκέφου-Μαδιανού, 1997; Κυριακίδου – Νέστορος, 1981;1993), όπου χρησιμοποιήθηκαν τόσο πρωτογενείς όσο και δευτερογενείς πηγές. Στις πρωτογενείς πηγές υπάγονται τα δεδομένα που προέρχονται από την επιτόπια έρευνα με τη μορφή της συμμετοχικής παρατήρησης και της συνέντευξης (Thomas & Nelson, 2003). Η συμμετοχική παρατήρηση συνιστά βασική μέθοδο της ανθρωπολογικής ανάλυσης και θεωρείται ως ο κατ' εξοχήν «τόπος» όπου παράγεται η εθνογραφική γνώση (Γκέφου-Μαδιανού, 1999), αναδεικνύονται τα νοήματα και προσεγγίζονται οι ποικίλες πτυχές της ανθρώπινης ζωής της τοπικής κοινωνίας, στο επίπεδο της χορευτικής πράξης και της συνάφειάς της με τα πολιτισμικά δεδομένα. Σε συνδιαλλαγή με τη συμμετοχική παρατήρηση εφαρμόστηκε και η μέθοδος της προφορικής ιστορίας, όπου προβλήθηκε η μνήμη της καθημερινότητας των ανθρώπων ως ερευνητικό πεδίο της κοινωνικής ιστορίας (Thompson, 2002). Επίσης, χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος, εφόσον η έρευνα αφορά σε μικρή κοινότητα (μικρή κλίμακα) και σε συγκεκριμένα άτομα που επιλέχθηκαν ως πληροφορητές και αποτελούν μόνιμους κατοίκους του νησιού και της Αθήνας οι οποίοι είναι γνώστες του εθίμου (Thomas & Nelson, 2003). Οι δευτερογενείς πηγές αναφέρονται στην ανασκόπηση της τοπικής -κυρίως- βιβλιογραφίας, που έγινε με βάση τις αρχές της αρχειακής εθνογραφικής έρευνας (Γκέφου-Μαδιανού, 1999), και περιλαμβάνει την επιλογή κατάλληλων κειμένων με στόχο τη σφαιρικότερη και πληρέστερη ανάπτυξη του θέματος (Thomas & Nelson, 2003). Για την ερμηνεία των δεδομένων χρησιμοποιείται η θεωρία της κοινωνικής και πολιτισμικής κατασκευής της ταυτότητας με επικέντρωση στην ιστορική και συλλογική μνήμη, ως θεσμοποιημένης μορφής πολιτισμού και διατήρησης της τοπικής ταυτότητας (Hirschon-Φιλιππάκη, 1993; Θανοπούλου 1997; Κυριακίδου-Νέστορος, 1993; Παπαταξιάρχης 2002).

ΣΧΗΜΑ 1: Ο ιδιόμορφος Δετός χορός σε Labanotation.

$$\delta^{1/4}$$
$$F = [T1 (\alpha'' + \delta^{1/4}) + T2 (\alpha^{1/4} + (\alpha)\delta_9^{1/4})]$$

→ x

ΣΧΗΜΑ 2: Ο μορφότυπος του ιδιόμορφου

Για την καταγραφή του Δετού χορού χρησιμοποιείται το σημειογραφικό σύστημα του Laban (Labanotation) (Κουτσούμπα, 2002), ενώ για την ανάλυση της δομής και της μορφής του, η δομικο-τυπολογική μέθοδος (Τυροβολά, 1994; 2001).

Αποτελέσματα

Το έθιμο της «Μόστρας» έχει τις ρίζες του στην περίοδο του Μεσαίωνα, τότε που πειρατικά καράβια κατακερμάτιζαν τα νησιωτικά παράλια. Σύμφωνα με τις προφορικές μαρτυρίες, την περίοδο της Αποκρίας, και ενώ γλεντούσαν οι κάτοικοι των Θυμιανών στην Χίο, οι φρουροί του χωριού αντίκρισαν τα κουρσάρικα καράβια με πλήρη κατά τον Μέγα Λιμώνα. Το μαντάτο δεν άργησε να διαδοθεί στους Θυμιανούς, οι οποίοι αρπάζοντας

* Η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση του τρισέλιδου άρθρου πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The submission, review and acceptance of the short paper is certified through this electronic file.

σπαθιά, μαχαίρια, τσεκούρια, τουφέκια, ξύλα και ό,τι άλλο έβρισκαν πρόχειρο, κατευθύνθηκαν προς το «Στένακα», κρύφτηκαν και περίμεναν (Πρωάκης, 1985; 2003) Οι πειρατές, μην έχοντας ιδέα για την ενέδρα, κατατροπώθηκαν και τράπηκαν σε άτακτη φυγή αφήνοντας πίσω τους όπλα και παντιέρες. Οι Θυμιανούσοι τα μάζεψαν και επιστρέφοντας στο χωριό ξαναέστησαν το γλέντι έχοντας πλέον διπλή αφορμή: τον εορτασμό των εθίμων της Αποκριάς και τη νίκη τους ενάντιον των «Μπερμπερινών» (Πρωάκης, 1985; 2003). Οι άντρες του χωριού, επευφημώντας την επιτυχία τους, εναπόθεσαν τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν στην μάχη και χόρεψαν γύρω από αυτά τον επινίκιο «Δετό» χορό. Πρόκειται για ιδιόμορφη παραλλαγή του Δετού χορού, που χορεύτηκε για πρώτη φορά, μίγμα καταβολών και αυτοσχέδιας σύλληψης της στιγμής, ο οποίος τόσο μορφικά όσο και εννοιολογικά σηματοδοτούσε την ενότητα και τη συλλογικότητα των κατοίκων των Θυμιανών στην αντιμετώπιση της συγκεκριμένης απειλής.

Συζήτηση- Συμπεράσματα

Η τέλεση του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας αναδεικνύει δύο σημαντικά γεγονότα:

- την προσπάθεια διατήρησης στη μνήμη των κατοίκων της κοινότητας του συγκεκριμένου συμβάντος, και,
- τη διαδικασία καθιέρωσης και διάδοσης νέων εθιμικών πρακτικών που ακολουθούν τον ορθόδοξο δρόμο της προφορικής παράδοσης στο πλαίσιο συγκεκριμένων εκδηλώσεων της κοινωνικής ζωής.

Εν κατακλείδι, το χορευτικό δρώμενο της Μόστρας καθώς και οι πρακτικές που το συνοδεύουν εμφανίζονται ως βιωμένες εμπειρίες που λειτουργούν ως "κληρονομημένα" χαρακτηριστικά της "εντόπιας κατάστασης", εφόσον διαμέσου του προφορικού υλικού που υπόκειται σε απομνημόνευση και επανάληψη, οι σημαίνουσες συλλογικές εμπειρίες αναπαρίστανται, αναβιώνονται και διευρύνονται. Σήμερα, η τέλεση του εθίμου αναπαριστά τον τρόπο με τον οποίο οι Θυμιανούσοι συλλαμβάνουν και χρησιμοποιούν το παρελθόν στο παρόν τους, όπου μέσω της ιστορικής και συλλογικής μνήμης κατασκευάζουν τη σύγχρονη πολιτισμική τους ταυτότητα.

Βιβλιογραφία

- BUCKLAND T. (ed.), (1999). *Dance in the field. Theory, methods and issues in dance ethnography*. Macmillan Press, London.
- ΓΚΕΦΟΥ-ΜΑΔΙΑΝΟΥ Δ. (1997). *Πολιτισμός και εθνογραφία. Από τον εθνογραφικό ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική*. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- HIRSCHON-ΦΙΛΙΠΠΑΚΗ R. (1993). Μνήμη και ταυτότητα. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες της Κοκκινιάς. Στο Ε. Παπαταξιάρχης και Θ. Παραδέλλης (επιμ.). *Ανθρωπολογία και Παρελθόν: Συμβολές στην Κοινωνική Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας*, Αθήνα ; Αλεξάνδρεια: 327-356 .
- ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2000). Η συλλογική μνήμη ως στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας: Η περίπτωση μιας αγροτικής κοινότητας. Στο Χ. Κωνσταντοπούλου, Λ., Μαράτου-Αλιμπραντή, Δ. Γερμανός & Θ. Οικονόμου (επιμ.), *«Εμείς» και οι «Άλλοι». Αναφορά στις Τάξεις και τα Σύμβολα*. Τυπωθύτω- Γ. Δαρδάνος, Αθήνα.
- ΘΕΟΛΟΓΟΣ Κ. (2008). *Η αξία της Μνήμης για μία Κοινωνία*. *Intellectume*, 3: 53-69.
- ΚΑΕPLER A. (1999). *The mystique of fieldwork*. In Theresa Buckland (Ed.), *Dance in the Field. Theory, Methods and Issues in Dance Ethnography*, London; Macmillan Press.
- ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑ Ι.Μ. (2002b). *Πολιτισμική ταυτότητα και χορός: Μια πρώτη προσέγγιση*. Στο Τέχνη του Χορού Σήμερα: Εκπαίδευση, Παραγωγή, Παράσταση, Πρακτικά Συνεδρίου Έντεχνου Χορού. Σύνδεσμος Υποτρόφων Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης: 17-24
- ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑ Μ. (2005). *Σημειογραφία της χορευτικής κίνησης. Το πέρασμα από την προϊστορία στην ιστορία του χορού*. Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.
- ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ-NESTOROS A. (1987). *Ο χρόνος της προφορικής ιστορίας*. *Mètis, Anthropologie des mondes grecs anciens*. 2(1):177-188.
- ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ-NESTOROS A. (1993). *Λαογραφικά μελετήματα II*. Επιμέλεια: Νόρα Σκουτέρη-Διδασκάλου, Κυρ. Ντελόπουλος, Μαρία Καϊρή. Πορεία, Αθήνα.
- ΜΠΟΥΛΑΜΑΝΤΗ Σ. (2008). *Συγκριτική μελέτη των χορών της νότιας Χίου με την βόρεια*. Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα
- ΠΑΠΑΤΑΞΙΑΡΧΗΣ Ε. & ΠΑΡΑΔΕΛΛΗΣ Θ. (ΕΠΙΜ.). (2006). *Ταυτότητες και Φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- ΠΡΩΑΚΗΣ Κ. (1985). *Λαογραφικοί Θησαυροί Θυμιανών*. Γεωργούλη & Σύρρη, Χίος.
- THOMAS J.R., & NELSON J.K. (2003). *Μέθοδοι έρευνας στη φυσική δραστηριότητα*. Κ. Καρτερολιώτης (επιμ.-μτφρ.). Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης, Αθήνα.
- ΤΥΡΟΒΟΛΑ Β. (2001). *Ο Ελληνικός χορός*. Gutenberg, Αθήνα.

ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ & ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΡΤΕΛΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Τσιρεμέ Ν., Καλύβας Β., Παναγοπούλου Β., Σερμπέζης Β., Παπαϊωάννου Α., Αγγελούσης Ν.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 69100 Κομοτηνή & Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 42100 Τρίκαλα

Περίληψη

Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, χρειάζεται να ληφθούν αποφάσεις και να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την επίτευξη των διδακτικών στόχων και την ανατροφοδότηση των εκπαιδευόμενων ώστε να προσαρμόζονται τα στοιχεία της διδασκαλίας και να βελτιώνεται η διδακτική μέθοδος. Γι' αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένα εργαλείο που θα επιτρέψει αφενός τη συλλογή πληροφοριών για το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και αφετέρου την αντικειμενική αξιολόγηση αυτών. Έτσι θα είναι δυνατή η καλύτερη εξέλιξη του μαθητή, του διδάσκοντα και της μεθόδου γενικότερα. Πρόσφατα δημιουργήθηκε μία ατομική καρτέλα αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης ώστε να είναι δυνατή η καταγραφή και βαθμολόγηση της απόδοσης κάθε εκπαιδευόμενου χορευτή στα διάφορα στάδια της διδασκαλίας και μάθησης των ελληνικών παραδοσιακών χορών. Η καρτέλα αυτή περιέχει κριτήρια σχετικά με χωρικά, ρυθμικά – χρονικά και κινητικά στοιχεία και αποσκοπεί στην αντικειμενική απεικόνιση του τρόπου με τον οποίο κάποιος χορεύει. Παρόλα αυτά, ο παράγοντας άνθρωπος παραμένει ανεξάρτητος από τη σταθερότητα του εργαλείου καθώς κάθε χρήστης της καρτέλας μπορεί να διαφοροποιείται σε στοιχεία όπως η αυστηρότητα ή η παρατηρητικότητα. Συνεπώς, εκτός από το γεγονός της επαρκούς εκπαίδευσης που πρέπει να δέχεται ο υποψήφιος αξιολογητής, θα πρέπει να είναι σίγουρο ότι η αξιολόγηση της χορευτικής απόδοσης κάποιου είναι σταθερή, ανεξάρτητα από το ποιος αξιολογεί. Σκοπός, λοιπόν, της παρούσας εργασίας ήταν να εξεταστεί η εγκυρότητα και η μεταξύ των αξιολογητών αξιοπιστία της καρτέλας αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκαν δύο διαδοχικές αξιολογήσεις μίας χορευτικής φράσης του ίδιου χορευτή σε τρεις διαφορετικούς χορούς από τρεις διαφορετικούς αξιολογητές. Οι αξιολογήσεις απείχαν μεταξύ τους δύο εβδομάδες ώστε να αποκλειστεί η πιθανότητα επανάληψης της βαθμολόγησης από μνήμης. Η χορευτική φράση που αξιολογήθηκε ήταν μία για κάθε χορό ανά χορευτή και είχε επιλεγεί από καταγραφή βίντεο πολλών συνεχόμενων φράσεων. Οι αξιολογητές ήταν έμπειροι χοροδιδάσκαλοι και εκπαιδύτηκαν στη χρήση του οργάνου αξιολόγησης και του αντίστοιχου πρωτοκόλλου βαθμολόγησης. Οι χορευτές ήταν αρχάριοι μαθητές πρώτης σχολικής ηλικίας. Οι χοροί που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η Χασαπιά, ο Καλαματιανός και τα Τσουράπια ως αντιπροσωπευτικοί του είδους τους και λόγω των κινητικών και ρυθμικών στοιχείων τους. Η εσωτερική εγκυρότητα (validity) του εργαλείου ελέγχθηκε με τη χρήση του συντελεστή α του Cronbach, η μεταξύ των αξιολογητών αξιοπιστία (inter-rater reliability) μέσω του συντελεστή συσχέτισης ICC και η μεταξύ των μετρήσεων αξιοπιστία (test-retest reliability) με τη χρήση του συντελεστή ρ του Spearman. Από τα αποτελέσματα βρέθηκε υψηλή εγκυρότητα της ατομικής καρτέλας αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης. Επίσης, βρέθηκε υψηλός ο συντελεστής αξιοπιστίας μεταξύ των αξιολογητών και μεταξύ των αξιολογήσεων. Συμπερασματικά, η καρτέλα αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί έγκυρα και αξιόπιστα ανεξάρτητα από το σε ποιον χορό αξιολογείται κάποιος, πότε ή πόσες φορές και από ποιόν, αρκεί ο κριτής να είναι έμπειρος χοροδιδάσκαλος και με προϋπόθεση την κατάλληλη και επαρκή εκπαίδευσή του στη χρήση της.

Λέξεις κλειδιά: Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, αξιοπιστία, χορευτική απόδοση

Τσιρεμέ Νίκη

Διεύθυνση: Τ.Ε.Φ.Α.Α., Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη Κομοτηνής, Τ.Κ.69100,

κινητό: 6975854717

E-mail: ntsireme@phyed.duth.gr

VALIDITY & RELIABILITY OF THE DANCE PERFORMANCE EVALUATION PERSONAL CARD

N. Tsireme, V. Kalivas, V. Panagopoulou, V. Serbezis, A. Papaioannou, N. Aggeloussis

Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science, 69100 Komotini & University of Thessaly, Department of Physical Education and Sport Science, 42100 Trikala

Abstract

During the educational process, decisions need to be made on the learning objective achievement and the learner feedback. Also, conclusions need to be drawn from them in order to attain teaching element adaptation and instruction method improvement. Therefore, the method to be used should allow both the collection of data about the educational process results and an objective evaluation of them. This way a better development of students, instructors and methods becomes possible. Recently, an individual dancing performance evaluation card was created for the recording and evaluation of the amateur dancer performance in every stage of the Greek traditional dance learning. This particular evaluation card includes criteria about the spatial, the rhythmical – temporal and the motion characteristics of dance, aiming at an objective description of the way one dances. Nevertheless, human individuality disturbs the stability of the evaluation tool due to the differentiation of the user in terms of strictness and/or thoroughness. Consequently, apart from a sufficient evaluator training, there is a need for a constant way to evaluate, regardless who does it. Therefore, the purpose of this study was to examine the validity of the evaluation card and its inter-rater and test-retest reliability. Thereat, a single dancing phrase from three different dances performed by the same dancer was evaluated twice by the same three experienced and well trained evaluators. The retest evaluation followed up two weeks after the first one so the possibility of repeating the evaluation by memory could be excluded. The evaluated dancing phrase for each dance was selected among several video-recorded performances of the same dancer. The evaluators were dance instructors with great experience and well trained in using the card and the evaluation protocol. The dancers were students in the first grades of the elementary school. For the purpose of the present study the dances Hasapia, Kalamatiano and Tsourapia were used due to their motion and rhythm characteristics as much as being representative for their type of traditional dances. The validity of the card was evaluated with Cronbach's α , the inter-rater reliability with ICC and the test-retest reliability with Spearman's ρ . The results indicate high validity of the dancing performance evaluation individual card. Moreover, great inter-rater and test-retest reliability has been found. Conclusively, the dancing performance evaluation card can be validly and reliably used, no matter which the dance is, when or how many times and whom one will be evaluated from, as far as he/she is an experienced dance instructor and under the condition of an appropriate training on the card use.

Key words: Greek Traditional dances, reliability, dance performance

Niki Tsireme

Address: Department of Physical Education and Sport, Democritus University of Thrace, University Campus, Komotini, 69100

mobile: 0030 6975854717

e-mail: ntsireme@phyed.duth.gr

ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ & ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΡΤΕΛΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Εισαγωγή

Η χρήση εργαλείων για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αντικειμενική αξιολόγησή της (Melograno, 1997) κρίνεται απαραίτητη για τη βελτίωση της διδακτικής μεθόδου

* Η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση του τρισέλιδου άρθρου πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The submission, review and acceptance of the short paper is certified through this electronic file.

(Haigh, 2008). Πρόσφατα δημιουργήθηκε μία ατομική καρτέλα αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης ώστε να είναι δυνατή η καταγραφή και βαθμολόγηση της απόδοσης κάθε εκπαιδευόμενου χορευτή στα διάφορα στάδια της διδασκαλίας και μάθησης των ελληνικών παραδοσιακών χορών. Η καρτέλα αυτή περιέχει κριτήρια σχετικά με χωρικά, ρυθμικά – χρονικά και κινητικά στοιχεία και αποσκοπεί στην αντικειμενική απεικόνιση του τρόπου με τον οποίο κάποιος χορεύει (Παναγοπούλου, Σερμπέζης, Αγγελούσης, 2009). Εκτός, όμως, από το γεγονός της επαρκούς εκπαίδευσης που πρέπει να δέχεται ο υποψήφιος αξιολογητής, θα πρέπει να είναι σίγουρο ότι η αξιολόγηση της χορευτικής απόδοσης κάποιου είναι σταθερή, ανεξάρτητα από το ποιος αξιολογεί (Schmid, 2003). Σκοπός, λοιπόν, της παρούσας εργασίας ήταν να εξεταστεί η εγκυρότητα και η μεταξύ των αξιολογητών αξιοπιστία της καρτέλας αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης. Ανεξάρτητοι παράγοντες θα είναι ο χορός με τρία επίπεδα (Χασαπιά, Καλαματιανός, Τσουράπια), ο αξιολογητής με τρία επίπεδα (1ος, 2ος, 3ος) και η αξιολόγηση με δύο επίπεδα (1η, 2η) και εξαρτημένους παράγοντας είναι η χορευτική απόδοση.

Μέθοδος

Το δείγμα της έρευνας αποτελέσαν 20 αρχάρια παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, τα οποία αρχικά, βιντεοσκοπήθηκαν στους χορούς Χασαπιά, Τσουράπια και Καλαματιανό και στη συνέχεια αξιολογήθηκε η χορευτική τους απόδοση. Επιλέχθηκαν δύο διαδοχικές αξιολογήσεις μίας χορευτικής φράσης του ίδιου χορευτή σε τρεις διαφορετικούς χορούς από τρεις διαφορετικούς αξιολογητές. Ύστερα από διάστημα δύο εβδομάδων, ζητήθηκε από τους ίδιους χοροδιδασκάλους να αξιολογήσουν εκ νέου τη χορευτική απόδοση του δείγματος στους ίδιους χορούς, στις ίδιες χορευτικές φράσεις και κάτω από τις ίδιες συνθήκες ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του οργάνου αξιολόγησης. Οι αξιολογήσεις απείχαν δύο εβδομάδες ώστε να αποκλειστεί η πιθανότητα επανάληψης της βαθμολόγησης από μνήμης. Η χορευτική φράση που αξιολογήθηκε ήταν μία για κάθε χορό ανά χορευτή και είχε επιλεγεί από καταγραφή βίντεο πολλών συνεχόμενων φράσεων. Οι τρεις χοροδιδάσκαλοι-αξιολογητές ήταν έμπειροι, οι οποίοι είχαν εκπαιδευτεί στη χρήση του οργάνου αξιολόγησης και του αντίστοιχου πρωτοκόλλου βαθμολόγησης. Οι χοροί που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η Χασαπιά, ο Καλαματιανός και τα Τσουράπια ως αντιπροσωπευτικοί του είδους τους και λόγω των κινητικών και ρυθμικών στοιχείων τους. Σύμφωνα με το παραπάνω όργανο αξιολόγησης, σε κάθε χορευτικό βήμα (κινητικό στοιχείο) αξιολογούνται 3 χορευτικές παράμετροι οι οποίες σχετίζονται με τη διαχείριση των στοιχείων του χώρου, του χρόνου-ρυθμού και του τύπου της κίνησης. Η αξιολόγηση γίνεται με μια 5/θμια κλίμακα (1-5). Το σύνολο των επιμέρους βαθμών των βημάτων αποτελούσε το σκορ κάθε χορευτικής φράσης, ενώ το συνολικό σκορ του τεστ αποτέλεσε το άθροισμα των τριών χορευτικών φράσεων (Παναγοπούλου, Σερμπέζης, Αγγελούσης, 2009).

Η εσωτερική εγκυρότητα (validity) του εργαλείου ελέγχθηκε με τη χρήση του συντελεστή α του Cronbach, η μεταξύ των αξιολογητών αξιοπιστία (inter-rater reliability) μέσω του συντελεστή συσχέτισης ICC και η μεταξύ των μετρήσεων αξιοπιστία (test-retest reliability) με τη χρήση του συντελεστή ρ του Spearman. Ως επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε το $p < 0.05$.

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση αξιοπιστίας με τη χρήση του συντελεστή α του Cronbach, προέκυψε πολύ υψηλή εσωτερική εγκυρότητα για την καρτέλα αξιολόγησης τόσο για τη χρήση από το σύνολο των τριών κριτών ($\alpha = .991$, $p < .05$), όσο και για τον πρώτο ($\alpha = .971$, $p < .05$), τον δεύτερο ($\alpha = .971$, $p < .05$) και τον τρίτο ($\alpha = .972$, $p < .05$) μεμονωμένα. Κατόπιν, μέσω του συντελεστή ICC φαίνεται η πολύ υψηλή «μεταξύ των κριτών» αξιοπιστία της καρτέλας (inter-rater reliability) στην αξιολόγηση της απόδοσης σε οποιονδήποτε από τους τρεις χορούς της έρευνας. Συγκεκριμένα, στην αξιολόγηση της απόδοσης στο χορό Χασαπιά η συσχέτιση των αξιολογήσεων των τριών κριτών ήταν σχεδόν απόλυτη με ICC=1,000 και διάστημα εμπιστοσύνης 95%: 1,000-1,000 ($F=130616,888$, $p < .05$), όπως και στον Καλαματιανό με ICC=1,000 και διάστημα εμπιστοσύνης 95%: 1,000-1,000 ($F=39885,077$, $p < .05$), ενώ για τον χορό Τσουράπια η συσχέτιση ήταν πολύ υψηλή με ICC=.999 και διάστημα εμπιστοσύνης 95%: 1,000-1,000 ($F=1621,492$, $p < .05$). Τέλος, όσον αφορά στη «μεταξύ των μετρήσεων» αξιοπιστία της καρτέλας (test-retest reliability), ο

* Η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση του τρισέλιδου άρθρου πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The submission, review and acceptance of the short paper is certified through this electronic file.

συντελεστής συσχέτισης r του Pearson ήταν πολύ υψηλός τόσο για τον πρώτο κριτή ($r=,968, p<,05$), όσο και για τον δεύτερο ($r=,967, p<,05$) και τον τρίτο ($r=,968, p<,05$).

Συζήτηση – συμπεράσματα

Συμπερασματικά, η καρτέλα αξιολόγησης της χορευτικής απόδοσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί έγκυρα και αξιόπιστα ανεξάρτητα από το σε ποιον χορό αξιολογείται κάποιος, πότε ή πόσες φορές και από ποιόν, αρκεί ο κριτής να είναι έμπειρος χοροδιδάσκαλος και με προϋπόθεση την κατάλληλη και επαρκή εκπαίδευσή του στη χρήση της.

Βιβλιογραφία

HAIGH A. (2008). *Η τέχνη της διδασκαλίας*. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.

MELOGRANO V. (1997). Integrating assessment into physical education teaching. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 68: 34-37.

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ Β., ΣΕΡΜΠΕΖΗΣ Β. & ΑΓΓΕΛΟΥΣΗΣ Ν. (2009). Αξιολόγηση της χορευτικής ικανότητας παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας. *17ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*, Κομοτηνή.

SCHMIDT A. (1993). *Κινητική μάθηση και απόδοση*. Εκδόσεις Αθλότυπο, Αθήνα.